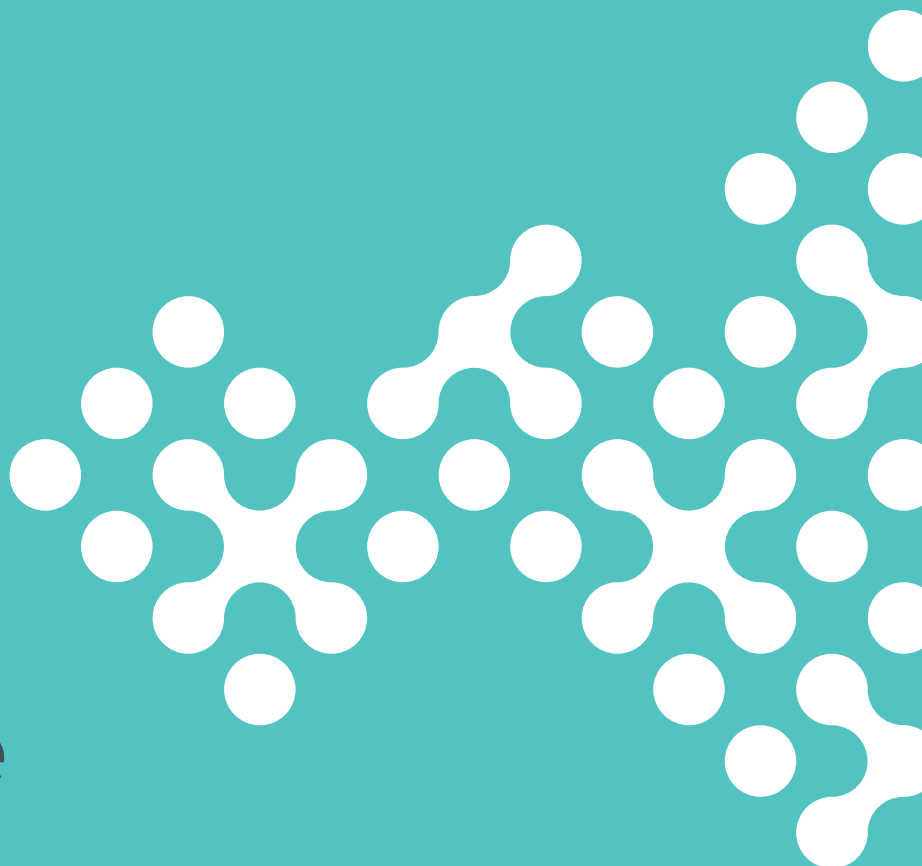

Atlas van Waadhoeke

GEMEENTE
waadhoeke

VOOR WOORD

Het begin van de grote ontdekkingsreizen luidde een nieuwe ontwikkeling van de cartografie in. Een van de vroegste, mogelijk zelfs de eerste atlas die dat predicaat daadwerkelijk verdient was de nautische atlas van Battista Agnese uit Genua. Hij vervaardigde tussen 1536 en 1564 handgetekende perkamenten wereldatlassen. De atlas bevat verschillende kaarten van de nieuwe werelddelen. Agnese had niet de gewoonte, zoals later gebruikelijk zou worden, om onbekende gedeeltes van de wereld te vullen met fantasievolle verwachtingen van nog te ontdekken land. Hij tekende de wereld zoals deze op dat moment bekend was. Van zijn atlassen zijn nog 71 exemplaren bewaard gebleven.

Met Waadhoeke ontstaat een nieuwe gemeente. Een nieuwe eenheid op de landkaart. Reden genoeg om opnieuw 'op ontdekking' te gaan. Wat weten we eigenlijk van ons nieuwe grondgebied? Feiten, cijfers en daardoor inzicht in trends en ontwikkelingen kunnen ons helpen om de nieuwe werkelijkheid te doorgronden. Om onze beleidskeuzes te onderbouwen.

Samen met Partoer hebben we feiten en cijfers verzameld die een eerste indruk geven van de gemeente Waadhoeke. Deze feiten en cijfers zijn gebundeld in thematische presentaties. Deze overzichten kan iedereen gebruiken die plannen maakt voor Waadhoeke. Het zijn eerste selecties van gegevens die in onze 'systemen' beschikbaar zijn. Die gegevens kunnen ook dienen om andere thema's te ontsluiten. Dat is een kwestie van nadere selectie en nader onderzoek.

En wat zou het mooi zijn om dat niet alleen op papier, maar ook digitaal te doen. Zodat uiteindelijk inwoners en organisaties uit onze eigen gemeente deze informatie kunnen aanvullen en we 'nabij besturen' mogelijk maken door actieve kennisdeling. Een 'digitale atlas van Waadhoeke'? Wij zijn Waadhoeke.

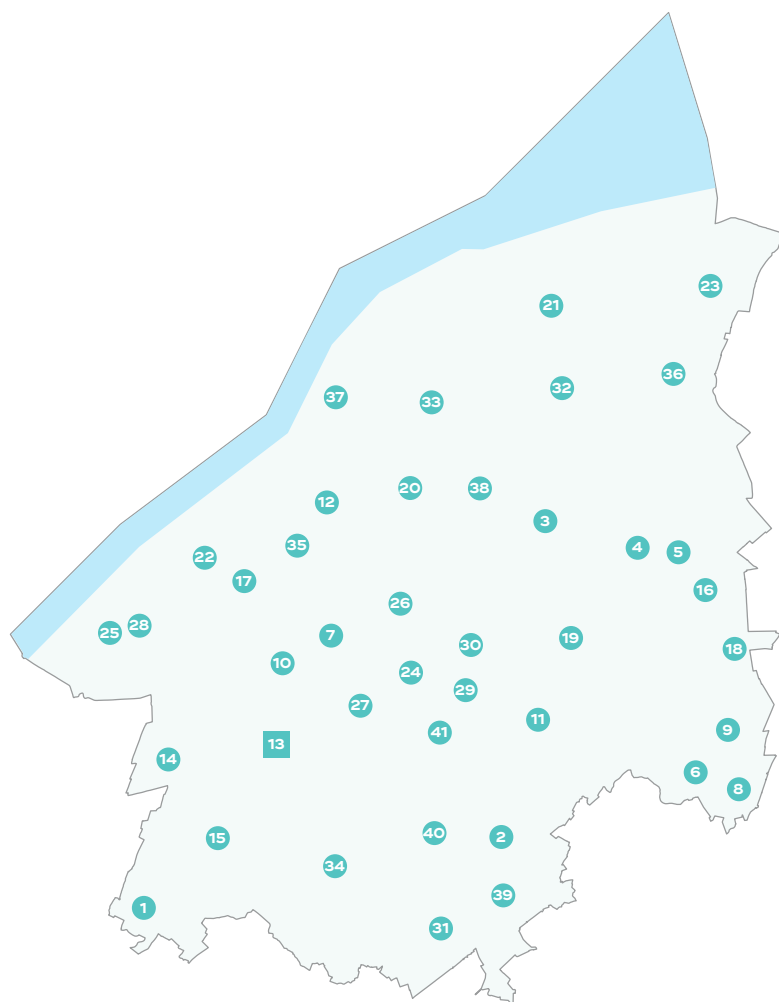
Hopelijk prikkelen deze eerste inzichten uw nieuwsgierigheid!

Annet Doesburg
Gemeentesecretaris Waadhoeke

INLEIDING

De gemeenten Franekeradeel, het Bildt, Menameradiel en vier dorpen van Littenseradiel fuseren op 1 januari 2018 tot een nieuwe gemeente: Waadhoeke. De nieuwe gemeente telt ruim 46.000 inwoners, verspreid over 41 kernen en over een oppervlakte van circa 305 km². Waadhoeke ligt aan de Waddenkust in Noordwest Fryslân.

De 41 kernen van Waadhoeke, met tussen haakjes het aantal inwoners per 1 september 2017:

1. Achlum (609)	22. Oosterbierum (524)
2. Baaium (116)	23. Oudebildtziil (987)
3. Berltsum (2.530)	24. Peins (256)
4. Bitgum (794)	25. Pietersbierum (141)
5. Bitgummole (902)	26. Ried (452)
6. Blessum (93)	27. Schalsum (136)
7. Boer (42)	28. Sexbierum (1.732)
8. Boksum (407)	29. Skingen (113)
9. Deinum (1.000)	30. Slappeterp (85)
10. Dongjum (367)	31. Spannum (276)
11. Dronryp (3.290)	32. St.-Annaparochie (4.823)
12. Firdgum (62)	33. St.-Jacobiparochie (1.725)
13. Franeker (12.760)	34. Tzum (1.138)
14. Herbaijum (259)	35. Tzummarum (1.373)
15. Hitzum (233)	36. Vrouwenparochie (701)
16. Ingelum (383)	37. Westhoek (263)
17. Klooster Lidlum (40)	38. Wier (204)
18. Marsum (1.043)	39. Winsum (1.060)
19. Menaam (2.593)	40. Wjelsryp (464)
20. Minnertsga (1.766)	41. Zweins (114)
21. Nij Altoenae (315)	

Bron: Gemeente Waadhoeke

DISCLAIMER

De cijfers in deze 'Atlas van Waadhoeke' zijn op basis van beschikbaarheid geselecteerd. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) heeft de cijfers op wijk- en buurniveau afgerond op veelvouden van 5 en aantallen lager dan 10 verwijderd. Dit gebeurt om statistische geheimhouding te garanderen. Kleine aantallen, dus lager dan 10 worden niet weergegeven. De afronding van cijfers en het gebruik van data op verschillende schaalniveaus, kan tot gevolg hebben dat bepaalde cijfers niet helemaal nauwkeurig zijn.

BEVOLKINGS- ONTWIKKELINGEN

De 41 kernen die straks de gemeente Waadhoeke vormen, telden op 1 januari 2017 ruim 46.000 inwoners en bijna 20.000 huishoudens. Van deze inwoners is 51% man en 49% vrouw. Van de inwoners in 2017 is 28% jonger dan 25 jaar. Voor de provincie Fryslân is dit 29%. Het aandeel 65-plussers ligt in de gemeente Waadhoeke met 21% net iets hoger dan het aandeel 65-plussers in de provincie Fryslân (20%).

Aantal inwoners
per 1 januari 2017

46.062

Verdeling
man / vrouw

51%

49%

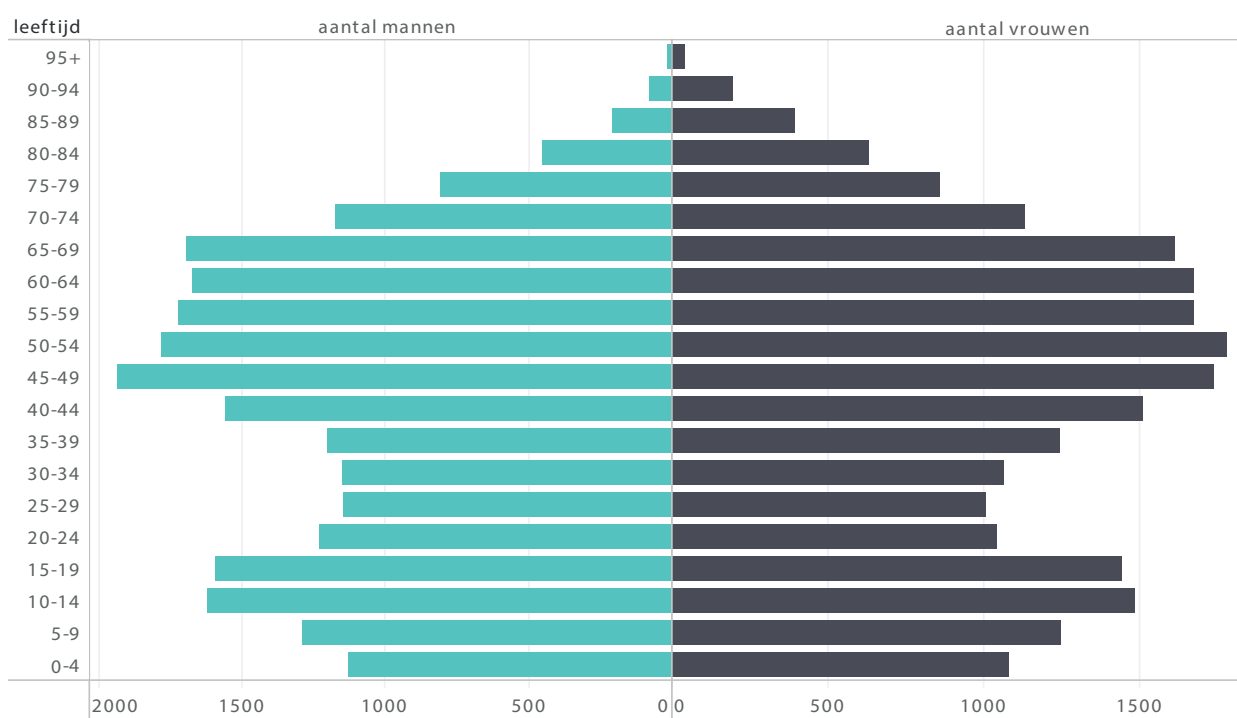
Aantal huishoudens
per 1 januari 2017

19.996

Bron: CBS 2017, bewerking Partoer

Bevolkingspiramide

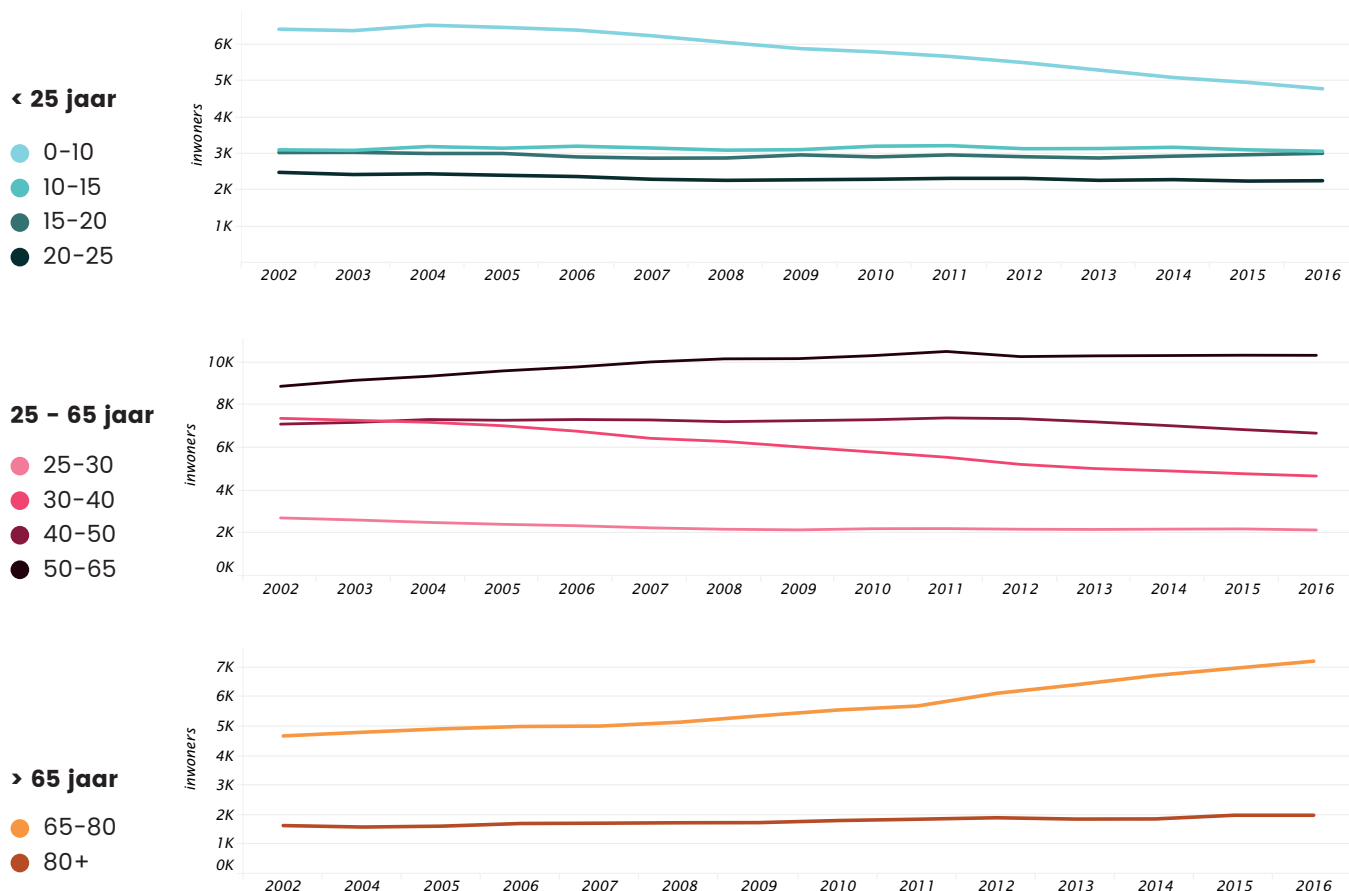
Bron: CBS 2016, bewerking Partoer

Ontwikkeling huishoudens

Hierboven is de bevolkingspiramide weergegeven. Hierin is het aantal inwoners per leeftijdsgroep en geslacht te zien. Het totale aantal mannen en vrouwen ligt in Waadhoeke niet ver uit elkaar. Als wordt ingezoomd op bepaalde leeftijdsgroepen zijn er wel verschillen te zien. Zo blijkt dat in de jongere leeftijdsgroep van 0 tot 25 jaar het aantal mannen iets hoger is. Dat geldt ook voor de leeftijdsgroepen van 25 tot 75 jaar. Vanaf de leeftijd van 75 jaar neemt het aandeel vrouwen toe. Van de 80-plussers in de gemeente is 63% vrouw en van de 90-plussers (totaal 335) is maar liefst 70% vrouw.

Bevolkingsontwikkelingen

per leeftijdsgroep

Bron: CBS 2016, bewerking Partoer

De samenstelling van de inwoners verandert

Hierboven staan drie lijndiagrammen die de bevolkingsontwikkeling tussen 2002 en 2016 per leeftijdsgroep in Waadhoeke weergeven. De samenstelling van de inwoners verandert. Zo is de jongste groep (0 tot 10 jaar) de afgelopen jaren sterk gedaald. Tussen 2002 en 2016 is het aantal kinderen onder 10 jaar gedaald met 25% (van 6.436 naar 4.795). Het aantal jongeren tussen de 10 en 20 jaar is vrij stabiel gebleven, maar het aantal jongeren tussen de 20 en 25 jaar is afgenomen met bijna 10%.

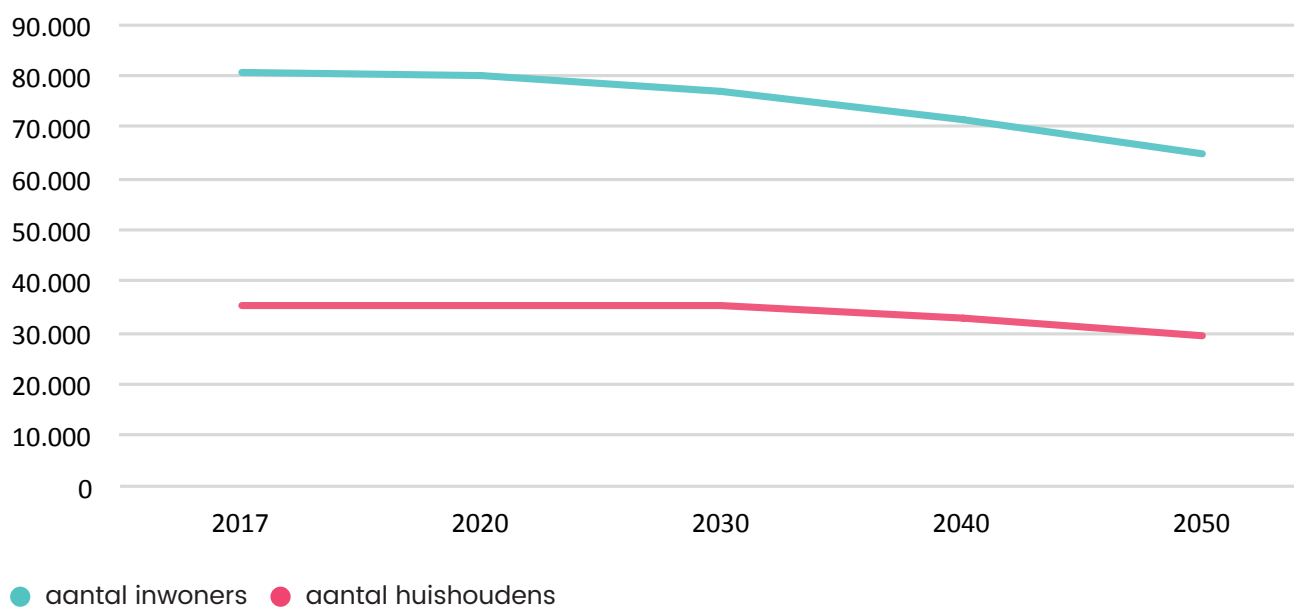
Bij de leeftijdsgroepen tussen de 25 en 65 jaar valt op dat het aantal inwoners tussen de 30 en 40 jaar sterk is gedaald (- 37%) in de afgelopen 15 jaar. Daarentegen is in dezelfde periode een grote stijging van de leeftijdsgroep 50 tot 65 jarigen. Hier is tussen 2002 en 2016 een stijging te zien van 16%. Deze groep wordt ook wel de groep 'toekomstige ouderen' genoemd. De leeftijdsgroepen 25 tot 30 jaar en 40 tot 50 jaar zijn licht gedaald.

De grootste stijging is te zien bij de leeftijdsgroep 65 tot 80 jaar. Dit aantal lag in 2002 nog op 4.685 en is in 2016 gestegen naar 7.220. Dat is een stijging van 54%. Ook het aantal 80-plussers is gestegen. Dit is van 1.645 gestegen naar 1.995. Dat is een stijging van 21% in de afgelopen 15 jaar.

Deze ontwikkelingen zijn vergelijkbaar met de ontwikkelingen die we gemiddeld zien in de provincie Fryslân. Toch is er in Waadhoeke een sterkere vergrijzing en ontgroening aan de gang. Zo daalt het aantal kinderen onder de 10 jaar in de provincie minder hard (-13%) dan in Waadhoeke (-25%). In Fryslân is gemiddeld een iets sterke stijging in het aantal 80-plussers (+33%), maar in Waadhoeke is juist een grotere stijging van het aantal inwoners tussen de 65 en 80 jaar.

Prognoses

Aantal inwoners en huishoudens in Noordwest Fryslân (excl. Leeuwarden)

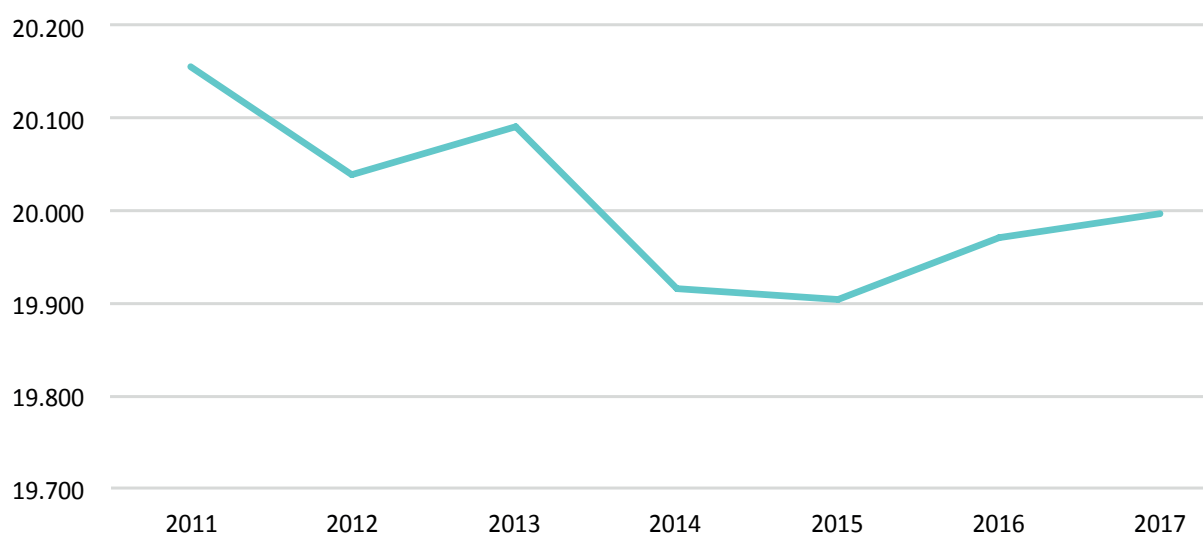
Bron: Prognoses provincie Fryslân (2017–2050), 2016

Prognoses regio Noordwest Fryslân, exclusief Leeuwarden

Om een goed beeld te krijgen van Waadhoeke is het belangrijk om niet alleen achteruit te kijken, maar ook naar de toekomst. De toekomst laat zich echter niet altijd goed voorspellen, vandaar dat er voorzichtig moet worden omgegaan met deze cijfers. In het figuur staat de prognose voor de regio Noordwest Fryslân. De regio Noordwest Fryslân omvat de gemeenten Franekeradeel, Harlingen, Het Bildt, Leeuwarderadeel, Littenseradiel en Menameradiel. De gemeente Leeuwarden is in deze prognose niet meegenomen. Deze cijfers laten zien dat de verwachting is dat het aantal inwoners in de regio de komende jaren zal gaan krimpen. Het aantal huishoudens zal naar verwachting nog tot 2020 iets stijgen, maar vanaf 2030 ook gaan afnemen. Hetzelfde beeld is ook te zien voor de gehele provincie Fryslân.

WONEN

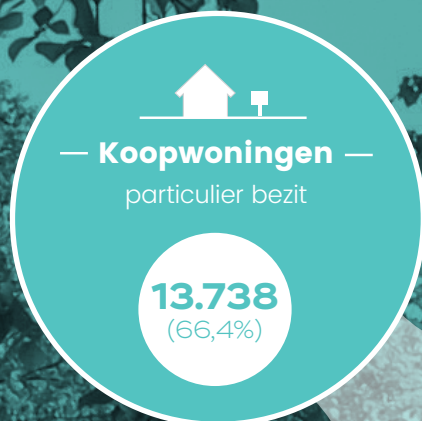
Ontwikkeling aantal huishoudens

Bron: CBS kerncijfers wijken en buurten (2017), bewerking Partoer

Ontwikkeling huishoudens

Het aantal huishoudens in Waadhoeke is tussen 2011 en 2017 gedaald. Vanaf 2015 is er wel weer een stijging te zien. Er is vooral een stijging in het aantal eenpersoonshuishoudens. Het aantal huishoudens met kinderen en zonder kinderen daalt. De stijging van het aantal eenpersoonshuishoudens komt met name door de stijging van het aandeel ouderen. Deze ontwikkeling is ook in de rest van de provincie te zien.

Woningvoorraad

Het totaal aantal woningen en bedrijfswoningen ligt in 2017 op 20.682. Hiervan is bijna een kwart beschikbaar voor de sociale huursector. Gemiddeld ligt dit aandeel in de provincie Fryslân op 28%. Twee van de drie woningen in Waadhoeke is een koopwoning.

VOORZIENINGEN

Franeker en de grotere dorpen hebben een regionale centrumfunctie voor het voorzieningenniveau: van sport en onderwijs tot zorg en welzijn. Hiermee zijn mobiliteit en de bereikbaarheid van deze voorzieningen belangrijk voor de inwoners die buiten deze grotere kernen wonen. Het voorzieningenniveau loopt vooral in kleine dorpen terug. Dit wordt onder meer zichtbaar in het onderwijs: de ontgroening legt een grote druk op de levensvatbaarheid van scholen.

Kind voorzieningen

(teldatum 1 okt. 2016)

Kinderopvanglocaties,
gastouders niet
meegerekend : **26**

Basisonderwijs

(teldatum 1 okt. 2016)

Basisscholen : **37**
Leerlingen : **4072**

Voortgezet onderwijs

(teldatum 1 okt. 2016)

Simon Vestdijk, Franeker : **201** leerlingen
Anna Maria van Schurman, Franeker : **1194** leerlingen
CSG Ulbe van Houten, St.-Annaparochie : **387** leerlingen
OSG Piter Jelles, St.-Annaparochie : **95** leerlingen
Internationale Schakelklas, St.-Annaparochie : **62** leerlingen

Dorpshuizen,
MFC, MFA of
buurthuizen

30

Kleinere sportzalen : **15**
Grotere sporthallen : **4**

Overdekte
zwembaden : **3**

Huisarts-
praktijken

16

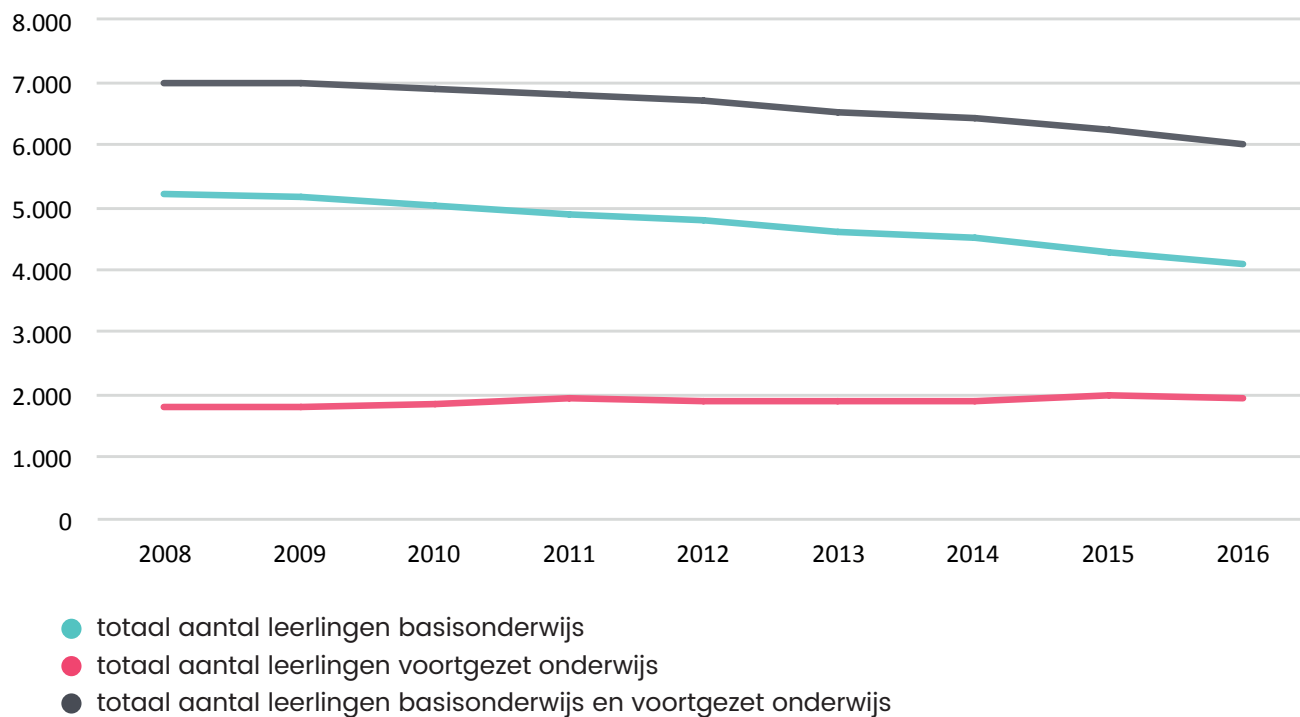
In de meeste dorpen zijn buitensport-
locaties met één of meerdere velden
voor bijvoorbeeld voetbal, kaatsen,
schaatsen, jeu de boules of tennis.

Bron: Inventarisatie 'Bereikbare voorzieningen in Noardwest Fryslân' 2016

ONDERWIJS

Ontwikkeling aantal leerlingen

Bron: DUO 2016, bewerking Partoer

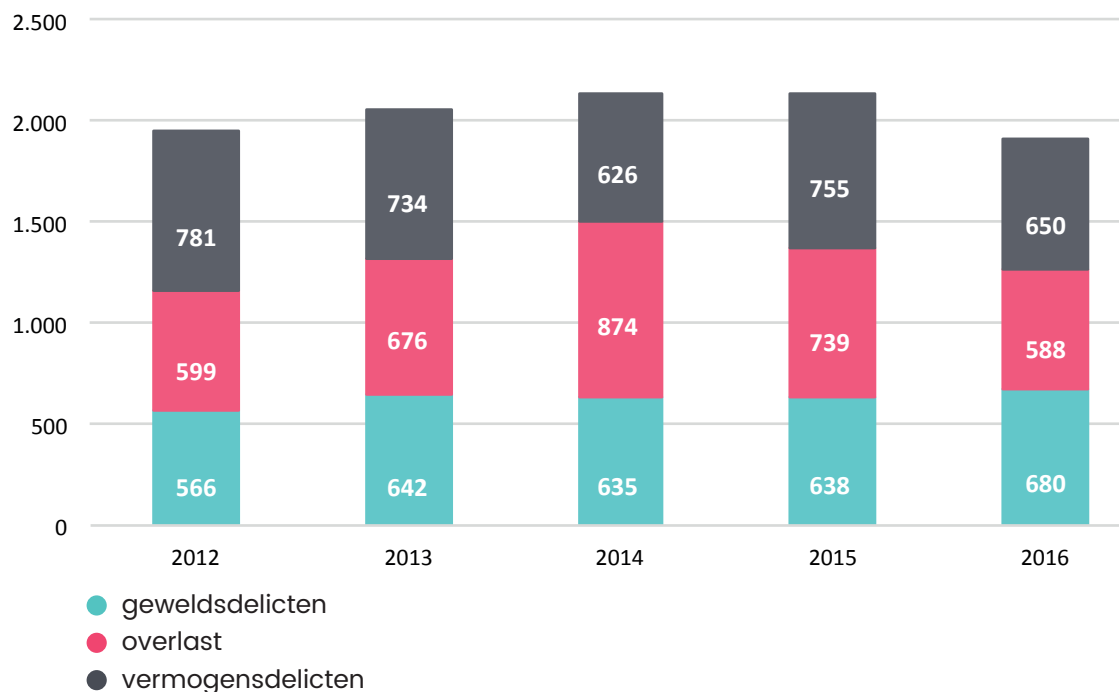

Ontwikkelingen in het onderwijs

In de gemeente Waadhoeke zijn in totaal 37 basisscholen en vier scholen voor het voortgezet onderwijs en een internationale schakelklas. In 2016 zijn er in totaal 6.011 leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs in Waadhoeke. In 2008 waren dit er nog 7.012. Het aantal leerlingen in het basisonderwijs is sterk gedaald, terwijl het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs licht is gestegen. Dit komt vooral door een stijging van het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs in Franeker. Het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs in St.-Annaparochie neemt af. Een daling in het aantal leerlingen in het basisonderwijs is een gevolg van de sterke daling in het aantal kinderen onder de tien jaar zoals in het hoofdstuk bevolkingsontwikkelingen beschreven staat. Het aantal jongeren tussen de 10 en 20 jaar is vrij stabiel gebleven, wat kan verklaren dat er geen daling is geweest in het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs. De komende jaren is de verwachting dat ook hier een daling te zien zal zijn.

Aantal meldingen criminaliteit

Bron: Politiecijfers 2017, bewerking Partoer

In het figuur hierboven staat het aantal meldingen dat bij de politie tussen 2012 en 2016 werd geregistreerd. Het gaat om incidenten, uitgesplitst naar geweldsdelicten, overlast en vermogensdelicten. Het gaat niet om het aantal aangiftes, want dat aantal ligt veel lager.

Het aantal meldingen in Waadhoeke wijkt niet af van de landelijke ontwikkelingen. Uitzondering is het aantal meldingen van overlast. Dat aantal is in Waadhoeke hoger dan gemiddeld, doordat er relatief veel meldingen binnenkomen over overlast van verwarde personen.

Geweldsdelicten	Vermogensdelicten	Overlast
Zedenmisdrijf	Woningcriminaliteit	Overlast door verward/overspannen persoon
Moord, doodslag	Voertuigcriminaliteit	Melding gluurder
Openlijk geweld	Fraude	Melding overlast jeugd
Bedreiging	Bedrijfscriminaliteit	Overlast vuurwerk (zonder gevolgen)
Mishandeling	Overige vermogensdelicten	Overlast illegale zender
Straatroof		Overlast zwervers
Overval		Afsteken vuurwerk
		Overlast stank/rook/stof
		Overlast prostitutie

INKOMEN EN SOCIALE ZEKERHEID

Onder inkomen verstaan we alle inkomsten uit werk of overige inkomsten zoals (pre)pensioen, studiefinanciering of een uitkering van UWV. Het eigen vermogen, zoals spaargeld, telt niet mee.

In Waadhoeke heeft 62% van de particuliere huishoudens inkomen uit arbeid als belangrijkste bron van het inkomen. Ongeveer 3% heeft een arbeidsongeschiktheidsuitkering en iets meer dan 5% ontvangt als belangrijkste bron van inkomen een werkloosheid- of bijstands-uitkering. De laatste groep (28%) heeft het pensioen als belangrijkste inkomstenbron.

Bijna 10% van de particuliere huishoudens in Waadhoeke heeft een laag inkomen. Ongeveer 12% van de huishoudens heeft een inkomen tot 110% van het sociaal minimum. Het grootste deel (61%) hiervan bestaat uit eenpersoonshuishoudens en 16% is een eenoudergezin.

Het sociaal minimum wordt gebruikt om te bepalen of personen of huishoudens recht hebben op een bepaalde toeslag. De hoogte van het sociaal minimum is niet voor iedereen hetzelfde. Dit hangt af van de leeftijd en leefsituatie. Het sociaal minimum is het bedrag dat huishoudens minimaal nodig hebben om van te leven. Gemeenten hanteren voor verschillende toeslagen een verschillend percentage van het sociaal minimum.

Aantal huishoudens, per doelgroep:

Bron: Regionaal inkomensonderzoek CBS 2014, bewerking Partoer (RIO CBS 2015, komt in december 2017 beschikbaar)

Aantal personen, naar type uitkering:

Bijstand : **1.097**
WW : **1.270**
AO : **1.710**
AOW : **9.000**

Bron: Kerncijfers wijken en buurten CBS 2016,
bewerking Partoer

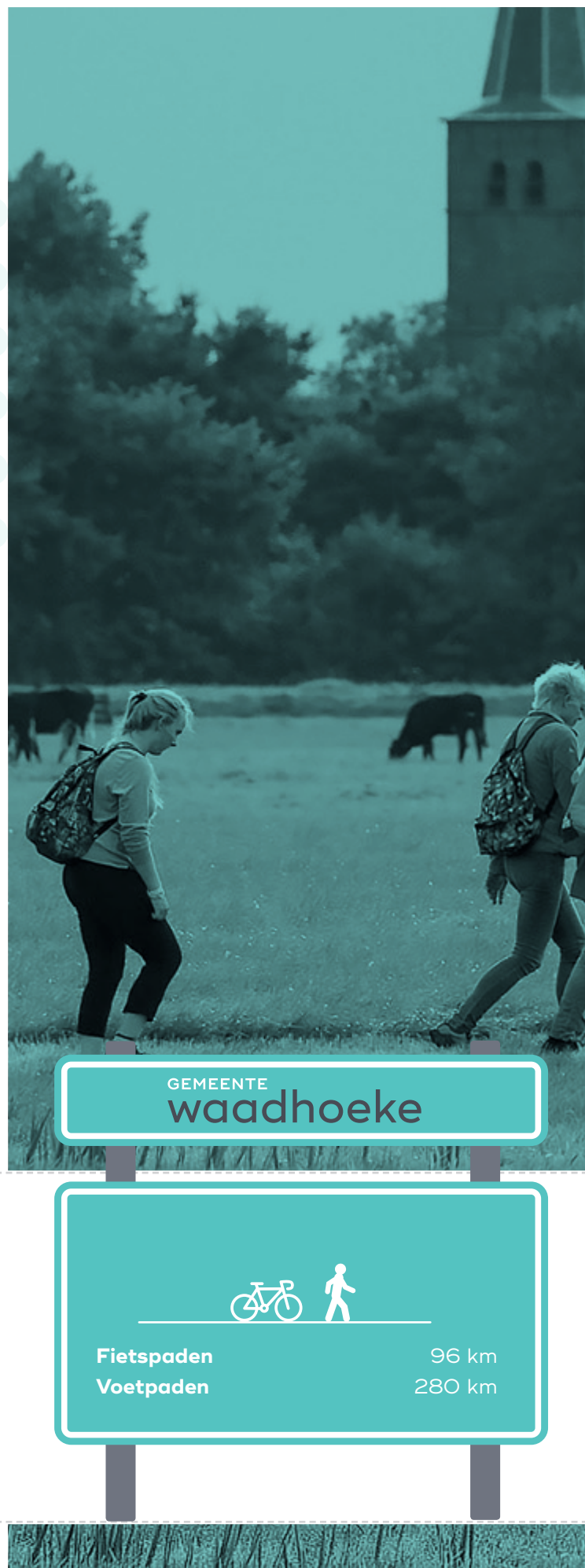
Aantal bijstandsgerechtigden is gestegen

In 2014 en 2015 lag het aantal personen met een bijstandsuitkering lager dan in 2016. Het aantal personen met een WW- en arbeidsongeschiktheidsuitkering lag in 2014 en 2015 hoger. In 2016 is ten opzichte van 2015 het aantal personen met een bijstandsuitkering gegroeid met 47 personen. Het aantal personen met een WW-uitkering is gedaald met 110 personen en het aantal personen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering is ook gedaald met 70.

OPENBARE RUIMTE

De openbare ruimte is het domein van veel sociale, economische en culturele activiteiten. Hiermee bepaalt de openbare ruimte voor een belangrijk deel het gezicht en de aantrekkelijkheid van Waadhoeke. De openbare ruimte biedt plaats aan veel infrastructuur en speelt zo een belangrijke rol in de bereikbaarheid van voorzieningen. De kapitaalgoederen in de openbare ruimte; de wegen, voet-, fietspaden, bruggen, openbare verlichting en speelvoorzieningen vertegenwoordigen een grote financiële waarde. Deze kapitaalgoederen worden vanwege hun groot maatschappelijk nut en hoge vervangingswaarde, structureel beheerd en onderhouden door de gemeente Waadhoeke.

Om een beeld te krijgen van de zogenaamde kapitaalgoederen in Waadhoeke zijn er databestanden samengevoegd waardoor de gegevens nu nog een benadering zijn. Het komende jaar is het noodzakelijk hier enige verbetering en verfijning in aan te brengen. De Provincie en het Rijk hebben ook kapitaalgoederen in Waadhoeke. Die zijn niet in deze cijfers meegenomen.

GEMEENTE
waadhoeke

**Wegen
Bruggen**

572 km
297 stuks

GEMEENTE
waadhoeke

**Openbaar groen
Riolering**

588 hectare
411 km

WERK IN UITVOERING

De projectenkalender voor Waadhoeke is goed gevuld. Er staan veel ontwikkelingen op het programma, groot en klein. Het onderhoud aan en verbetering van wegen, bruggen, riolering en groen gaat natuurlijk ook gewoon door. Op veel plekken in de gemeente worden weer nieuwe woningen gebouwd.

Voorbeelden van grotere projecten en ontwikkelingen zijn:

De Bildtdijken

Aanpak verkrotting langs de Bildtdijken.

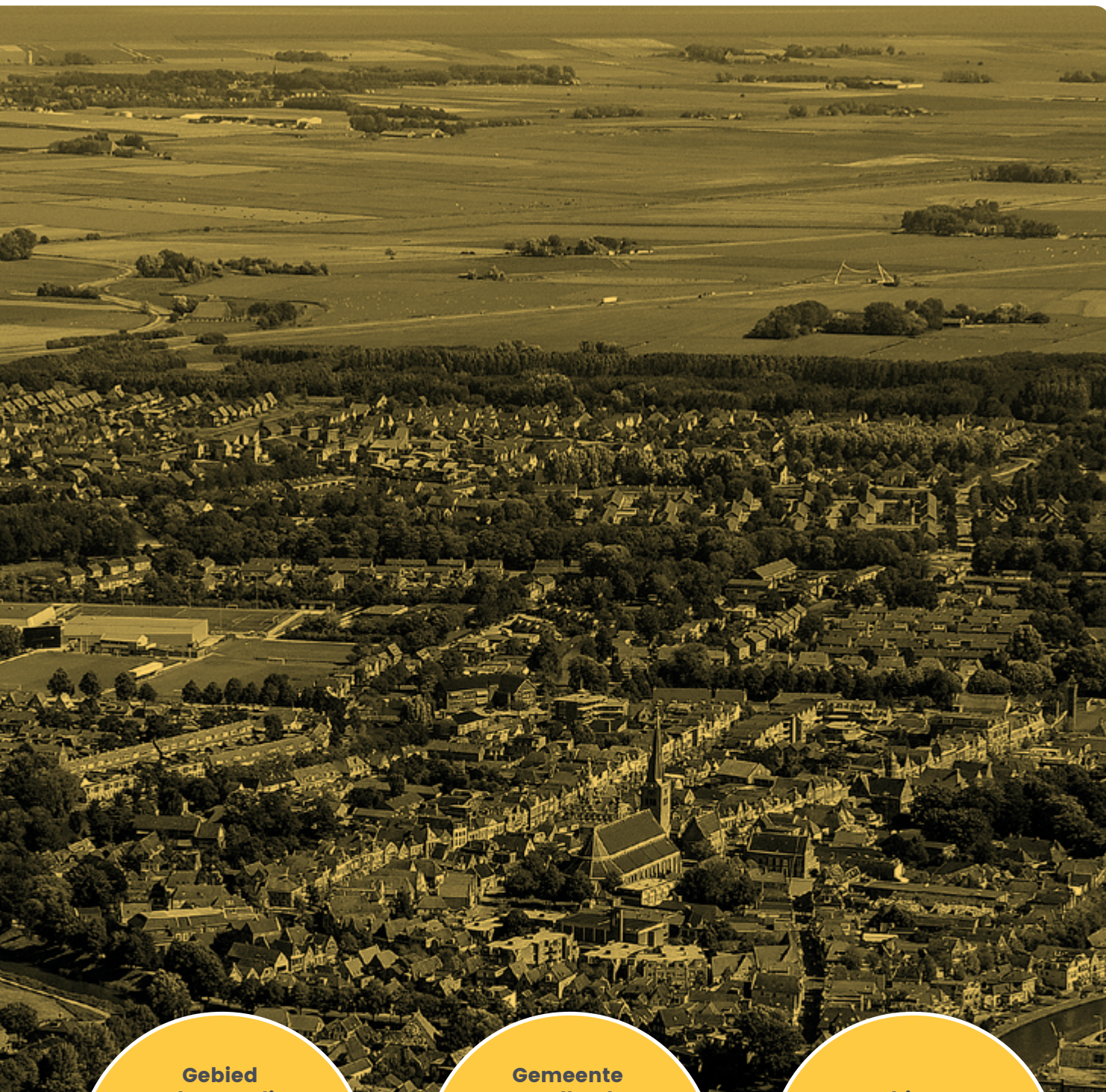
Gebied langs Haak om Leeuwarden

Gebiedsontwikkeling langs de Haak om Leeuwarden (bijvoorbeeld in Deinum).

Franeker

Ontwikkelingsvisie binnenstad Franeker en afronding Franeker Waddenpoort.

**Gebied
Franeker-Harlingen**

Gebiedsontwikkeling:
verbeteren van de
waterhuishouding
en het opknappen
van dorpen.

**Gemeente
Waadhoeke**

Overdracht Stedelijk
Waterbeheer.

Sexbierum

Waddenglas
ten zuiden
van Sexbierum.

Atlas van Waadhoeke

— deel 1 —

De eerste Atlas van Waadhoeke is de start van een serie publicaties waarin we de nieuwe gemeente Waadhoeke inzichtelijk maken voor haar bewoners, raadsleden en medewerkers van de gemeente.

Colofon

Auteurs

Ellen Stutterheim, onderzoeker Partoer
Sjoerd IJdema, consultant Partoer
Jaap Bonnema, informatiebeheer gemeente Franekeradeel

Vormgeving

Jongens van de Jong

GEMEENTE
waadhoeke

adres
Harlingerweg 18
8801 PA Franeker

postadres
Postbus 58
8800 AB Franeker

online
waadhoeke.nl
info@waadhoeke.nl

T 0517 380 380